

Magna Carta'ya Giden Süreçte Ekonomik Problemler ve Kral John'un Çözüm Arayışları

Economic Problems in the Process Road to Magna Carta and King John's Search for Solutions

Fuat CEYLANBAŞ*

Makale Bilgisi

Geliş Tarihi: 05.05.2024

Kabul Tarihi: 08.06.2024

Doi:

10.20296/tsadergisi.1478954

Anahtar Sözcükler:

John

Magna Carta

Scutage

Vergi

ÖZET

Bu çalışma, XIII. yüzyılda İngiltere'de Yurtsuz John (1199-1216) döneminde meydana gelen malî krizleri ve Magna Carta sözleşmesine giden yolda John'un uygulamış olduğu olağan ve olağan dışı vergilendirmeleri konu edinmektedir. Angevinlerin bir üyesi olması hasebiyle II. Henry (1154-1189) ve I. Richard (1189-1199) dönemlerinden kalan malî miras da çalışma kapsamında ele alınmıştır. II. Henry'nin monarşiyi kuvvetlendirme girişimleri ve I. Richard'ın Haçlı Seferleri'ne katılması Angevin ekonomisini oldukça olumsuz etkilemiş ve John döneminde meydana gelen kıtlık, sel, askeri seferler, soylularla (baronlar) çatışmalar, Fransa ile savaşlar Angevin ekonomisini tüketmiştir. Çalışmada Pipe Roll, Misae Roll ve Hundred Roll gibi İngiliz malîyesiyle ilgili bilgi veren arşiv belgelerinin yanı sıra kroniklerden ve telif eserlerden faydalanılmıştır. Magna Carta'nın kesinlikle Yurtsuz John'un kişiliğine ve uyguladığı olağan dışı vergilendirme politikalarına bir tepki olarak yürürlüğe girdiği sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmanın daha önce değinilmeyen konulara değinmesi, incelenmemiş ve irdelenmemiş meseleleri ele alması nedeniyle alan yazına olumlu katkı yapacağı düşünülmektedir.

Article Information

Submission: 05.05.2024

Acceptance: 08.06.2024

Doi:

10.20296/tsadergisi.1478954

Key Words:

John

Magna Carta

Scutage

Tax

ABSTRACT

This study focuses on the fiscal crises that occurred in England during the reign of Lackland John (1199-1216) XIIIth and the ordinary and extraordinary taxation imposed by King John on the road to the Magna Carta. As a member of the Angevins, the fiscal legacy of Henry II (1154-1189) and Richard I (1189-1199) is also covered in the study. Henry II's attempts to strengthen the monarchy and Richard I's participation in the Crusades harmed the Angevin economy, and the famine, floods, military campaigns, conflicts with nobles (barons), and wars with France during the reign of John depleted the Angevin finances. This study utilized archival documents, including the Pipe Roll, Misae Roll, and Hundred Roll, which offer insights into English finances, along with chronicles and copyrighted works. It is concluded that the Magna Carta was enacted as a reaction to the personality of Lackland John and the extraordinary taxation policies he implemented. This study is expected to make a valuable contribution to the literature by addressing previously unexplored issues and shedding light on topics that have not been examined before.

Atf İçin:

Ceylanbaş, F. (2024). Magna Carta'ya giden süreçte ekonomik problemler ve Kral John'un çözüm arayışları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 28 (3), 603-614. doi: 10.20296/tsadergisi.1478954

GİRİŞ

İngiltere'de malî krizlerin en şiddetlisi Kral John döneminde meydana gelse de bu durumla Angevin¹ imparatorluğunda ilk kez karşılaşılmamıştır. Zira II. Henry (1154-1189) ve I. Richard (1189-1199) dönemlerinde isyan eden baronlarla mücadeleler, saray harcalamaları, askeri giderler ve özellikle Fransa ile yapılan savaşlar büyük bir ekonomik külfete sebep olmuştur. Ayrıca I. Richard'ın Haçlı Seferleri'ne katılması ve dönüşte esir düşmesi de ekonomiyi oldukça olumsuz etkilemiş Richard'ın

* Dr. İzmir, fuatceylanbas@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5270-0442>

¹ Fransa'nın Anjou bölgesinden gelenler anlamında tarihçiler tarafından II. Henry ve onun soyuna ithafen kullanılmaktadır.

esarettten kurtulması için oldukça yüklü bir fidiye ödenmiştir¹. Richard, Haçlı Seferleri nedeniyle İngiliz maliyesini o kadar boşaltmıştır ki “bir satıcısını bulsam Londra’yı dahi satarım.” dediği rivâyet edilmektedir (Karaimamoğlu, 2022, s. 118).

Yurtsuz John’un da saltanatının hemen başında kuzeni Brittany’li Arthur ile giriştiği veraset mücadelesi, 1202-1204 yılları arasında kıta Avrupası’ndaki önemli bir toprak parçası olan ve Fransa Kralı’nın vassalı olarak elde tutulan Normandiya’nın savunulma ihtiyacı, Poitou, Galler, İskoç ve İrlanda Seferleri, 1214 yılında yaşanan iç karışıklıklar ve kıta Avrupası’ndaki toprakların geri alınması için girişilen mücadele İngiliz ekonomisini oldukça sarsmış ve hatta tüketmiştir.

Yukarıda bahsettiğimiz seferler ve XII-XIII. yüzyıl boyunca devam eden savaşlar sahada daha fazla asker bulundurmaya mecbur kıldığından Angevinlerin paralı askerlere ihtiyaç duyması durumu ortaya çıkmıştır. Bu savaşlar teknik bakımdan güçlü olanların kazanabileceği savaşlar olduğundan arbalet kullanabilen askerler ve askeri mühendisler bu dönemde orduya alınmıştır (Turner, 2011).

Angevinlerin en büyük giderlerinden bir diğeri ise kalelerin bakım ve onarımlarıdır. Kral John döneminde yıllık kale bakımı ve onarımı için harcanan para 1.000 sterlin² civarındadır. Tüm bu masraflardan kaynaklı John için büyük bir savaş ekonomisi yönetiyordu ve ağabeyi Richard’ı takip ediyordu demek bizce yanlış olmaz (Prestwich, 1954, s. 20). John bu nedenle tıpkı ağabeyi I. Richard gibi kraliyete sadık adamlardan düzenlerinin bozulmaması karşılığında rüşvet alma yolunu dahi tercih ederek maddi gelir sağlamıştır.

John, her kalede ayrı bir hazine oluşturmuş bu hazinelerin oluşturulması ve kayıtlarının tutulması için kraliyet görevlileri görevlendirilmiştir. Çünkü Normandiya’daki İngiliz askerlerine hızlı bir şekilde para aktarma ihtiyacı, John’u, Manş Denizi üzerinden gönderilen parayı hemen alma ve Cean’deki Norman malîyesinden kaçınma için uygun olan eyalet hazinelerini oluşturma fikrine yöneltmiştir. John, 1207 yılında İngiltere’de de benzer bir merkezi olmayan hazine oluşturma yolunu tercih etmiş ve parasını Winchester ve Westminster’daki eski kraliyet hazinelerinden alıp kıtada kendisine hizmet etmiş olan memurların sorumluluğunda çeşitli kalelere dağıtmıştır. Bu sayede paralar, yavaş ve metodik malîye prosedürlerinin etrafından dolanarak, gezici kraliyet hanedanının kullanımına sunulmuştur. Bu uygulama İngiltere tarihinde gerçekleşen ender uygulamalardan biridir.

Askeri harcamalar kadar üzerinde durulmayan ancak oldukça önemli olan bir diğeri gider kalemi de sarayda etkileyici bir yaşam standardının sürdürülmesidir. II. Henry, genellikle törenlere ya da lükse pek önem vermemiştir ama bazen kraliyet saygınlığını artırmak için (Howlett, 1890, iv, s. 280). gösterişe ihtiyaç duymuştur. Kızı Joan’ın Sicilya kralıyla evlenmesi üzerine ona altın ve gümüş tabaklar ile aralarında yaklaşık 115 sterlin değerinde bir kaftanın da bulunduğu hediyeler sunmuştur. Birçok şövalyenin yılda ancak 20 sterlin geliri olduğu düşünüldüğünde bu dönemde böyle bir harcama göze çarpan bir tüketim olarak öne çıkmaktadır.

Başta Gaillard Şatosu’na yaptığı 11.500 sterlinlik muazzam harcamayla I. Richard da hazine için oldukça külfet oluşturan krallardandır. Tüm Angevin hükümdarları askeri önemi olmayan şato, kraliyet konutları ve av köşkleri inşa etmiş ya da yenilemişlerdir. John da şatolar inşa ettirmiş, süslemiş ya da yenilemiştir. John, babasının kaçtığı görkemli monarşi ziyetlerini tercih etmiş bayram günlerini törenlerle ve pahalı ziyafetlerle kutlamıştır. Kendisi ve hükümetinden önemli adamlar için satın aldığı pahalı mücevherler, tabaklar ve kürk süslemeli cübbelerin kayıtları onun ihtişam sevgisini bize kanıtlamaktadır. John, 1205 Noel yortusu için cübbelere 700 sterlin

¹ Aslan Yürekli Richard, Kudüs’ün Müslümanlarca ele geçirilmesinin ardından Haç’ı alıp III. Haçlı Seferi’ne katılmış, Fransa Kralı Philip’in Avrupa’ya geri dönmesiyle birlikte Haçlıların liderliğini üstlenmiştir. Ancak Haçlı Seferi dönüşü Avusturya’da Leopald tarafından esir alınmıştır. Richard’ın esarettten kurtulabilmesi için talep edilen fidiye İngiliz maliyesini oldukça etkilemiş, Normandiya’dan elde edilen gelirler ve Tapınak Şövalyeleri’nden alınan paralar Richard’ın kurtulması için harcanmıştır.

² John’un saltanatında para birimlerini sterlin (pound) (£), şilin (S) ve peny (d) olarak tasnif etmekteyiz. Latince pound için libra, şilin için solidus, peny için de denarius terimi kullanılmaktaydı. On iki peny bir şiline, yirmi şilin de bir pound’a denk gelmekteydi. O halde iki yüz kırk peny bir pound etmekteydi. Dolaşımda bulunan tek madeni para gümüş peny idi. Bir baronun ortalama geliri yılda iki yüz pound civarındaydı. Yıllık geliri yirmi pound olan bir insan için refah düzeyinin yüksek olduğu varsayılabirdi. Ayrıca bir pound’un üçte ikisine eşdeğer mark’lar da dönem içerisinde kullanılmaktadır (Morris, 2015).

harcamıştır ki bu en büyük kardeşinin 1170'teki taç giyme töreninin tüm masrafından daha fazladır (Turner, 2011).

Buraya kadar daha büyük daha donanımlı orduya duyulan ihtiyaca ek olarak yukarıda izah etmeye çalıştığımız üzere saraydaki lüks harcamalar, seferler, fidye vb. nedenler Orta Çağ İngiltere'de enflasyonu yükseltmiştir.

ANGEVIN EKONOMİSİ'NE GENEL BİR BAKIŞ (1154-1199)

Somut bilgi çok az olduğu için, ekonomi tarihçileri 1180-1220 yılları arasındaki bu İngiliz enflasyonunu açıklamakta zorlanmaktadır. Bazı akademisyenler enflasyona dair demografik bir açıklama sunarken diğerleri fiyat artışlarını artan para arzına dayandırmaktadır; aslında bizce nedenler birden fazladır. Parasal açıklamaya bakacak olursak, İngiltere'de XII. yüzyılın başlarında bile fark edilen olağanüstü gümüş arzı karşımıza çıkmaktadır. Gümüş, Almanya'nın doğusundaki yeni madenlerden yaygın bir şekilde elde edilebilir hale gelmiş ve metal, artan yün ve tahıl ihracatı ile İngiltere'ye bolca girebilmiştir. Almanya ve Aşağı Ülkeler (Belçika, Hollanda) ile olan olumlu ticaret dengesi sayesinde gümüşün İngiltere'ye ulaşması daha da kolaylaşmıştır. Demografik argüman ise nüfus artışının tahıl fiyatlarını ve arazi değerlerini yükselttiği yönündedir. Nüfus XII. ve XIII. yüzyıllar boyunca artıyor olsa da, tarımsal yöntemler, bazı gelişmelere rağmen, ekilen alanları artırmadan ürün verimini çok fazla artıramayacak kadar ilkel kalmıştır. İngiltere'nin ekonomisi, ticarî bir devrimin yaşandığı Flandre ya da Kuzey İtalya'ya kıyasla geri kalmıştır. İngiliz ihracatı tarım ürünleri, yün ve tahıl olduğundan, İngiltere yatırım için çok az para biriktirebilmiş gıda ve diğer malların arzı nüfus kadar hızlı artmamıştır. Nedeni ne olursa olsun XII-XIII. yüzyıllarda uzun bir enflasyon döngüsü yaşanmış ve en son %100-%200'e kadar enflasyon yükselmiştir. Malikâne lordları artan fiyatlarla, mülklerini sabit çiftliklerde kiraya vererek, köylü kiracılarından geleneksel aidat ve hizmetleri toplayarak başa çıkmaya çalışmışlardır (Turner, 2011).

Nüfusun fazla olması çalışanlar için ücretleri düşük tutmuş büyük toprak sahipleri enflasyona böylece ayak uydurabilmiştir. Kraliyet ise artan masraflardan ve enflasyondan dolayı kriz yaşamıştır. Siyasî ve idarî kısıtlamalar (feodal hukuk) nedeniyle kral(lar), baronlarını örnek alıp kraliyet arazilerini doğrudan sömürememiştir. Askerlerin maaşları yükseldikçe, saray hayatının lüksü arttıkça ve ek gelirler toplamak için daha fazla memur işe alındıkça giderler artmaya devam etmiştir. Ancak kraliyet gelirleri giderlerin bu denli arttığı bir dönemde sabit kalmıştır. Üstelik kraliyet mirası da akrabalara, hizmetkârlara ve Kilise'ye yapılan bağışlarla azalmıştır. Büyümenin sınırlı olduğu bir ekonomide geleneksel kraliyet gelir kaynakları yönetim masraflarına ayak uyduramadığından Angevin hükümdarları da krallığın zenginliğinden paylarını alamamıştır. Bu durum onları şiddetli ve acımasız bir ekonomik politika izlemeye sevk etmiştir. II. Henry'nin hazinedarı tarafından kaleme alınan *Dialogus de Scaccario*'da, kralların servetinin *her zaman katı bir hukuk süreciyle değil... bazen kendi kalplerinin gizli arzularından ve hatta bazen sadece keyfi güçlerinden* kaynaklandığını açıkça belirtmektedir (Johnson, 1950, s. 1).

Yukarıda bahsettiğimiz durumlar kraliyetin yüksek gelirli adamları olan baronlar tarafından tepkiyle karşılanmıştır. Baronlar, geleneksel kraliyet gelir kaynaklarının yeterli olduğunu düşünüp daha fazla vergi ödenmesine karşı çıkmışlardır. Şövalyeler de baronlar gibi Angevinlerin paraya olan ihtiyacının kurbanı olmuştur. Şövalyelerin birçoğu kraliyet kiracısıdır, doğrudan krala ait en az bir toprağı ellerinde tutmuşlardır. Ayrıca şövalyeler geçici olarak kraliyet himayesinde bulunan diğer mülklerin de kiracıları konumundadır. Feodal sınıflar ve muhafazakâr keşişlerin takibi ve yönetimi nedeniyle kralın büyüyen memur ordusu, baronlar ve şövalyeler tarafından tepkiyle karşılanmıştır. Baronlar özellikle kendilerine hiçbir faydası olmayan projelerin finanse edilmesine kızmış birçoğu denizin ötesindeki Plantagenet¹ mülklerini korumak için yapılan seferlere katılmayı reddetmiştir. Kraliyetin malî önlemleri özellikle 1204 yılından sonra daha da zorlayıcı hale gelmiş bu nedenle İngiliz baronlarının çoğu, Normandiya ve Poitou'ya olan ilgilerini kaybetmiştir (Southern, 1970, s.

¹ Angevinler, Geoffrey'in (Anjou Kontu) soyundan gelen krallar olarak bilinmektedirler. Bu nedenle Geoffrey'in lakabından dolayı *Plantagenet* olarak da adlandırılırlar. Zira Anjou Hanedanı'nın savaş miğferlerinin üzerindeki armada yer alan süpürge çalışından (*Latince: Planta Genista*) hareketle Plantagenet lakabı verilmiştir (Jenkins, 2020, s. 49).

152). Diyebiliriz ki I. Richard ve 1204 yılından sonra Yurtsuz John'un karşı karşıya kaldığı malî krizi anlamının yolu giderek artan Fransız tehdidine karşı koymanın artan malîyetinde saklıdır.

Angevinler kıta Avrupası'nda kaybettiği mülkleri geri almak için geniş bir savaş bütçesini doldurmaya amaçlamış I. Richard döneminden itibaren 1204 yılına kadar bütçe denkleştirilmeye çalışılmıştır. John'un saltanatıyla birlikte ve özellikle 1204 yılından sonra malî sıkıntılarının yeniden arttığı açıktır. Son yapılan çalışmalar ise Capetian rakipleri Philip Augustus'un gelirlerini artırarak dengeyi bozduğunu böylece Angevinlerin V. Louis zamanında sahip oldukları büyük malî avantaja artık sahip olmadıklarını öne sürmektedir. Bazı araştırmacılar, Angevinlerin istikrarsız malî durumu ile Capetianların artan zenginliği arasındaki zıtlığın İngiltere ve Normandiya'yı malî açıdan zorladığını vurgulamaktadır. Bu bağlamda denilebilir ki II. Philip daha büyük ve daha uzun savaşları göze alabiliyorken aynı durum Yurtsuz John için geçerli değildir (Turner, 2011; Krş. için bkz: Holt, 1992; Barrat, 1996).

1190'lı yıllarda Fransa'da kraliyetin egemenliği altına giren topraklar sayesinde Fransa'nın oldukça zenginleştiği tarihçiler tarafından söylenmektedir. Fransızlar II. Henry ile savaşmak için paralı asker kiralamayacak kadar fakir olmalarına rağmen, Philip, II. Henry'nin oğullarına (Richard ve John) karşı kullanılmak üzere yaklaşık 2.500 askerden oluşan kalıcı bir kuvvet kiralayabilecek duruma gelmiştir. Günümüze kadar ulaşan kayıtlardan biz Fransızların hâkimiyeti altındaki topraklardan yaklaşık 51.000-71.000 sterlin tutarında bir gelir elde edildiğine şahit oluyoruz (Baldwin, 1986, s. 174).

Holt'un hesaplamalarına göre İngiliz malîyesi I. Henry (1100-1135) dönemindeki başarısını hiçbir zaman yakalayamamış sadece Yurtsuz John döneminde alınan sert tedbirlerle kısmen eski gücüne ulaşabilmiştir. Holt, 1203 yılında İngiliz kraliyetinin yıllık gelirinin 34.500 sterlin olduğunu takribi olarak tahmin etmektedir. Ayrıca Holt, Normandiya'dan elde edilen gelirlerin yetersiz olması nedeniyle düklüğün savunması için yalnızca İngiltere'den gelen bir fon akışının harcamalar için kullanıldığını ileri sürmektedir. Normandiya I. Richard döneminde neredeyse 1203 yılında İngiltere'nin toplam gelirine denk gelir sağlamaktadır. Ancak Richard'ın Haçlı Seferi dönüşü esir düşmesiyle birlikte Normandiya'dan elde edilen gelirler de fide için kullanılmıştır (Holt, 1992).

John Gillingham ise Holt'un teorilerine katılmamaktadır. Yıllık 34.500 sterlinlik geliri de çok düşük bulmaktadır. Gillingham John'un hem Normandiya'dan hem de İrlanda'dan gelir sağladığını ve yıllık yaklaşık 63.000 sterlin ile 77.000 sterlin arasında bir meblağın birikmiş olduğunu bildirmektedir. Bir baronun yıllık gelirinin yaklaşık 20.000 sterlin olduğu İngiltere'de Gillingham'ın tahminlerinin daha doğru ve gerçekçi olduğu bize de kuşkusuzdur. Bu açıdan bakıldığında Philip'in gelirleri ile John'un gelirleri arasında büyük bir fark görülmemektedir Gillingham ayrıca Poitevin şaraplarından İngilizlerin oldukça fazla gelir elde ettiğini de söylemektedir. İlave olarak kıta Avrupa'sında Angevinlere gelir getirici oldukça fazla derebeylik hakkı olduğunu eklemektedir. Gillingham, John'un bozuk bir ekonomi devralmadığını sadece John'un bu ekonomiyi nasıl yöneteceğini bilmediğini, baronlarıyla uyumlu olmadığını savunmaktadır (Gillingham, 1978, s. 304). Burada Gillingham'ın haklı olduğuna dair veriler mevcuttur. Zira kıta Avrupa'sında tutulan toprakların baronları John'a isyan halindedir dolayısıyla John bu gelirlerden oldukça az olarak faydalanabilmektedir. John'un hem Akitanya'da hem de Anjou'da otoritesi yok denecek kadar azdır. Hatta John'dan sonra tahta çıkan oğlu III. Henry'nin kahyası bu konuda şöyle demiştir, "Biz... yoksulluğumuz nedeniyle ne toprağı savunabiliyoruz, ne de [Poitevin baronlarına] boyun eğdirebiliyoruz, ne de onlar bana küçük bir çocuktan daha fazla değer veriyorlar." (Chaplais, 1964, s. 42).

I. Richard'ın esaretten dönüşünden 1204'e kadar neredeyse sürekli olan savaş, İngiltere'yi, Angevinlerin kıtasal mülklerini ve Kral John'un Normandiya'yı kurtarma girişimlerini tek başına omuzlamak zorunda bırakmıştır (Dimock vd, 1891, s. 316). Denilebilir ki Magna Carta II. Henry'den beri biriken ekonomik sorunların sonucudur (Holt, 1992, s. 40-41). John'un giderek daha sert ekonomik tedbirler almasının altında yatan gerçek de budur (Painter, 1949, s. 223). Susuz bir insan nasıl suya susamışsa Angevin kralları da bu dönemde paraya susamışlardı (Douie ve Farmer, 1961-62, s. 124).

Burada asıl cevaplamamız gereken soru John'un babası II. Henry ve ağabeyi I. Richard'dan devraldığı ekonomik mirası nasıl değerlendirdiğidir. Zira yukarıda izah etmeye çalıştığımız tablo pek iç açıcı değildir. John, ekonomik sorunların baş gösterdiği bir krallığı devralmıştır ancak kendisi de malî yapının bozulmasına oldukça katkı sağlamıştır. John'un saltanatında fiyatlar üç katına kadar çıkmış müthiş bir enflasyon yaşanmıştır (Carpenter, 2015, s. 96-99). 1207 yılında buğdayın fiyatı 1200 yılındaki fiyatından iki katı seviyelere çıkmıştır. Her ne kadar John'un izlediği siyaset malî krizleri meydana getirirse de bu yıllarda İngiltere'de meydana gelmiş olan dondurucu soğuk da fiyat artışlarına neden olmuştur (Carpenter, 2015). Dolayısıyla John'un bir dizi yenilik yapması da kaçınılmazdır. Burada bahsedilen yeniliğin reform olmadığını yenilikle kastedilenin feodal teamüllerin dışına çıkıldığı gerçeği olduğunu vurgulamakta fayda var. Zira John feodal yükümlülüklerin ötesine geçerek olağan dışı ekonomik tedbirlere başvurmuş bu durum baron ve şövalyelerin John'a karşı isyan etmesine neden olmuştur. Kısa süre için John büyük gelirler elde etse de uzun vadede krallığında büyük bir siyasî krizin patlak vermesine engel olamamıştır. Harvey, İngiltere'de meydana gelen hiçbir dönüşümün Magna carta kadar ekonomik nedenlere dayanmadığını söyler (Harvey, 2001, s. 14).

KRAL JOHN'UN EKONOMİK TEDBİRLERİ (1199-1216)

John Dönemine Genel Bir Bakış

İngiltere XIII. yüzyıl başlarında yaklaşık üç buçuk milyon nüfusa sahiptir ve nüfusun %10'u kasabalarda yaşamaktadır (Carpenter, 2015.)

Kral John'un saltanatının başında İngiltere'nin yıllık geliri yaklaşık 22.000 sterlin'dir. Kralın inşaatlarında çalışan bir işçinin ücreti günde bir buçuk veya iki penny'dir. Bir kadın işçi bir kuruş almakta yani bir sterlinin 240'da 1'ine tekabül etmektedir. 1160- 1220 yılları arası ortalama baron geliri yıllık 200 sterlin kadardır (Barrat, 1996). İngiltere'de bu dönemde toplam sayıları yüz kadar olan baronlar ve birkaç bin şövalye bulunmaktadır.

OLAĞAN ve OLAĞAN DIŞI VERGİLER

Carucage Vergisi

John'un saltanatının ilk on yılında ağabeyi I. Richard'ın saltanatında görülmemiş bir ekonomik ilerleme kaydedilmiştir. John bu gelire kraliyete ait lisansları devrederek ulaşmıştır. Londra şehrinin ileri gelenleri özgürlüklerini onaylatabilmek adına krala 3.000 mark teklif etmiş Yahudiler daha önce onaylanan sözleşmelerini tekrar geçerli hale getirebilmek için 4.000 mark ödeme yapmışlardır. 1200 yılında John, sürülebilir arazileri vergilendirmiş ve *carucage* vergisinden 7.500 sterlin gelir elde etmiştir. Ancak tüm bu gelirler Normandiya'nın savunulması için harcanmış ve daha hazineye gelmeden kıta Avrupa'sına aktarılmıştır (Turner, 2011).

Tallage ve Dona Vergisi

Olağan dışı vergiler olarak adlandırdığımız vergiler *tallage* (tallagium, taille) veya *commune auxilium* ya da *dona* (*donum*) olarak isimlendirilmektedir. *Tallage* bir tür arazi vergisidir.

John'un acil para ihtiyacı, onu geleneksel ve feodal olmayan vergileri almaya sevk etmiştir. Kral John *tallage* talep edebileceği sınırları İrlanda'ya kadar genişletmiş bu nakit geliri geleneksel malîkane gelirinden daha önemli hale gelmiştir. Kral John zaman zaman *tallage*'e benzer bir vergi olan *dona*'yı da kiliselerden talep etmiştir. 1206 yılında Lincoln şehrinin din adamları krala 400 sterlin ödemiştir. 1210 yılında *dona* vergisinden 15.000 mark gibi bir gelir elde edilse de bu tarihten sonra bir daha bu miktarlara ulaşılmamıştır. Burada John'un Papa'ya diz çökmezi ve İngiltere'yi dirlik topraklar olarak Papa'ya sunması etkilidir. Ayrıca şehirler ve kasabalar arasındaki ödenen vergi farkı kralla her bir şehrin yapmış olduğu pazarlıktan kaynaklanmaktadır (Mitchell, 1914, s. 948).

Normandiya'nın kaybedilmesiyle birlikte büyük bir gelir kaybı yaşayan John daha sert tedbirler almak durumunda kalmıştır. 1205 yılında, kıta Avrupası'na yapacağı bir sefer için 5.000 sterlin para harcamıştır. Ancak bu sefer organizasyonu baronların sert muhalefetine sebep olmuştur (Stenton, 1963, s. 33). John para sağlamak için bir Bristol'lü Yahudi'den 10.000 mark *tallage* talep etmiş

ödenmeyen borç için her gün Yahudi'nin bir dişinin çekilmesini emretmiştir. Magna Carta'nın ekonomik krizin yanı sıra John'un kişiliğine de bir tepkinin ürünü olarak mühürlenmesi bundandır. John ayrıca kraliyetin hizmetinde olan dini yerlerden *dona* dışında 50.000 sterlin gelir sağlamış yargının daha hızlı işlemesi bahanesiyle yargıçlar aracılığıyla rüşvet dahi almıştır (Turner, 2011). Bristol'lü Yahudi'ye uygulanmış olan işkence ve rüşvet John'un kişiliği hakkında bize net veriler sunmaktadır.

Aid Vergisi

Her lordun, kiracılarından üç durumda *aid* ödemesini talep etme hakkı vardır; bunlardan ilki en büyük oğlunun şövalye olması durumuydu, ikincisi en büyük kızının evlenmesi ve üçüncüsü de eğer yakalanırsa fidye ödenmesi durumuydu. Ayrıca acil durumlarda da *aid* ödenmesi talep edilebilirdi. Feodal hukukta yer alan bu üç istisnai durum ve acil durumlarda istenen *aid* vergisi John tarafından acımasız taleplere dönüştürülmüştür. Zira lord bu vergiyi ancak baş kiracıları ile görüşüp onaylarını aldıktan sonra talep edebilmektedir (Turner, 2011). John ise *aid* vergisini soylularına danışmadan ve yukarıda açıkladığımız durumlar dışında talep etmiştir. Ödenmeyen borçlar için af yolunu tercih etmiş karşılığında şövalye talep etmiştir.

John seferlerine asker sağlayabilmek adına yukarıda izah ettiğimiz borçluların borçlarını affetme yolunu seçmiştir. 1213'te Berkeley'li Robert kraliyete olan 500 marklık borcunu ödeyemediği için on şövalyeyi bir yıllığına deniz aşırı sefere yollamak zorunda kalmıştır. Diyebiliriz ki kralın feodal geleneklerin dışına çıkması nedeniyle kral ile baş kiracıları arasında giderek daha azalan kişisel sadakat ve askerlik hizmeti ilişkisi yerini malîyle ilgili konulara bırakmıştır. Kralın feodal derebeyi olarak konumu ona bazı malî avantajlar sağlamıştır; bu avantajlar dikkatlice ve bazen acımasızca kullanıldığında kraliyet gelirini artırmıştır.

Scutage Vergisi

John baronlarından para toplayıp daha iyi eğitilmiş ve zorunlu kırk günün ötesinde (feodal hukuk)¹ savaşmaya istekli askerler olan paralı askerler kiralamayı tercih etmiştir. *Scutage*, krala borçlu olunan askeri yükümlülüğün yerine geçtiği için bu verginin alınmasında rıza aramaya gerek duymamıştır. Bazı baronlar tüm hizmet yükümlülükleri yerine para vermeyi tercih etmiş John da bu uygulamayı sürdürerek 2.500 sterlin ek gelir elde etmiştir. *Scutage* vergisinden yalnızca feodal yükümlülükleri bulunanlar sorumlu tutulmuştur. Baronlar ise bu miktarları karşılayabilmek için bu ödemeleri vassallarına yansıtmıştır. John'un ilk *scutage* talebi Richard'ın şövalye başına belirlediği 20 şilinden 2 mark daha fazladır. 1204 yılında talep ettiği *scutage* ise bir önceki yıl istenilenden 2.5 mark daha fazladır. John, altı yılda 2.200 sterlin *scutage* toplamış 1213-1214'te şövalye başına 3 mark'a (2 sterlin 6 penyy) kadar vergi uygulamıştır. Bu vergi baronlar tarafından şiddetli bir muhalefetin dışı vurumuna neden olmuş ve Magna Carta'ya giden süreci hızlandırmıştır. Aslında oranların bu kadar yükseltilmesine rağmen kral masrafları karşılamakta hala yetersiz kalmıştır. Bu İngiltere'deki malîyenin ne kadar bozulduğunu gözler önüne sermek için yeterli bir bilgidir. Daha iyi açıklamak gerekirse şövalyeler kırk günlük feodal yükümlülükleri için kendi yerlerine bir başka asker kiralamış olsalardı 4 sterlin ödeyeceklerdi. Kırk gün için 4 sterlin yeterli ise John nasıl günlük 2 sterlin 6 penyy vergi talep edebilirdi? Bu soru aslında kraliyete karşı muhalefetin ne denli haklı olduğunun da kanıtıdır. John 1204, 1205 ve 1209 yılında hiç gerçekleştirilmeyeceği seferler için de *scutage* talep etmiştir. Bizce de var olmayan seferler için baronlardan para talep edilmesi hiç de hoş karşılanacak bir durum değildir. (Morris, 2015).

Relief Vergisi

John *relief* adında baş kiracının ölmesi durumunda mirasın oğluna aktarılması (varislik vergisi) için feodal hukukta yer alan bir vergiyi de sonuna kadar kullanmıştır. Feodal hukukta bu ödemenin 100 şilin olduğu yer almasına rağmen çoğu zaman bu ücret kralın insafına bırakılmıştır (Hall, 1965, 108). John'un giderek artan talepleri zaten mirasın hak olduğunu düşünen baronları ve varislerini oldukça

¹ Baronlar, ellerinde tuttıkları toprakların karşılığında krala şövalye sağlamakla yükümlüdür ancak şövalyelerin krala denizaşırı bir seferde hizmet edeceği gün sayısı 40'tır. Bu nedenle 40 günü aşabilecek bir seferde hizmet yükümlülüğü başka bir şekilde sağlanmış ya da kral tarafından başka bir yöntem talep edilmiştir (Yaşar, 2022, 90).

öfkelenmiştir. Geleneksel olarak, reşit olan ve tımarlarını ele geçiren varisler, efendileri zaten bir süredir (reşit olana kadar) topraklarından elde edilen gelirden yararlandığı için *relief* ödemezdi. Ancak John *relief* ödemelerini de onlardan zorla talep etmiştir (Turner, 2011). Ancak yine de baronların ellerinde tuttıkları toprakların krala ait olduğu düşünüldüğünde ve bu sayede elde ettikleri güç oranında *relief* ödemeleri sorun onlar içi sorun olmamıştır (Keefe, 1983, s. 128). Burada soyluların itiraz ettiği John'un kişisel istekleridir. Zaten biz John dönemine kadar malîye yetkililerinin *relief* vergisinin ödenmesi için çok az baskı uygulamış olduğunu görürken John döneminde ödeme baskısının oldukça şiddetlendiğine tanık oluyoruz (Poole, 1946, s. 107).

John, baronların ödemeyi kabul ettiği 100 sterlinden bile daha fazla parayı *relief* olarak onlardan talep etmiştir. 1210 yılında Reginald'dan babasının ölümü üzerine 10.000 mark para talep etmiş William fitz Alan'dan da yine babasının ölmesi nedeniyle 10.000 mark zorla almıştır. Ayrıca 1213'te John de Lacy'den 7.000 mark para cezası talep etmiştir. Bu üç baron da 1215 Magna Carta'nın mühürlenmesinde kralın karşı saflarında yer almıştır. John, hükümdarlığı boyunca fahiş *relief* ödemeleri talep etmiş hatta Painter bazılarının fantastik olarak tanımlanması gerektiğini söylemiştir (Painter, 1949, s. 221).

Escheat, Marriage ve Wardship Vergileri

John'un bir başka gelir kaynağı da *escheat* adı verilen devlete kalan mülklerdir. Bu mülkleri düzenleme hakkı dul kalan kadınlarda ya da reşit olmayan varislerde değil kraliyettedir. Baronların dul eşleri, kızları ya da reşit olmayan varislerinin vesayeti kralın sadık takipçilerini ödüllendirmek için iyi birer seçenektir. Örneğin evlilik yoluyla Salisbury kontluğunu elde eden John'un üvey kardeşi William Longsword hem geçimini sağlamıştır hem de onun böylece kraliyete bağlılığı sağlanmıştır. Bir kiracı, reşit bir mirasçı bırakmadan öldüğünde, lord, mirasçı reşit olana kadar reşit olmayan çocukların veya dul kadının velayetini alabilir, tımarını elinde tutabilir ve tüm kârını alabilirdi. Bu o kadar önemli bir gelirdi ki yargıçlar dul kadınların araştırılması için kraldan talimat almışlardır. Dul kadınların evlenebilmeleri için John döneminde krala ödemesi gereken miktar 314 mark'a kadar yükselmiştir. Zira II. Henry döneminde bu miktar 101 mark, Richard döneminde ise 174 mark idi. Evlenmek kadar evlenmemek için de krala para ödenmiştir. Üç kez dul kalan Aumale kontesi dördüncü kez evlenmemek için John'a 4.000 mark *marriage* vergisi ödemiştir. John, *wardship* yani velayet vergisinden de oldukça fazla gelir sağlamıştır. Hatta daha fazla gelir elde etmek için feodal gelenekleri değiştirmeye çalışmıştır.

John, dini evlerin de boşalması durumunda bu toprakların kraliyete intikalini sağlamıştır. Ölen din adamlarının mallarına el koymuştur. Yaklaşık 100.000 mark gelir sağladığı söylenmektedir. *Conventio* isimli bir sözleşme ile borcu olan baronların da derhal borçlarını ödemeleri emredilmiştir. Malîye görevlilerinin kayıtları da borçlu araştırması da bu nedenle bu dönemde oldukça artmıştır (Holt, 1961, s. 71). John ayrıca baronların ellerinde tuttıkları toprakları haczedebilme hakkını güçlü bir silaha dönüştürmüştür. Zira John ödeme yapmayan ya da yapmayan baronların topraklarını ellerinden alabileceğini söylemiştir. 1207 yılında Yahudilere olan borçların ödenmemesi nedeniyle bu güçlü silaha başvurarak derhal Yahudilere olan borçların ödenmesini emretmiştir. Zira Yahudiler kraliyet mülkü sayılmış ve onlara olan borçlar aynı zamanda kraliyet borcu olarak görülmüştür. Dolayısıyla *relief* tam ödenmeden baronların atalarından miras kalan topraklarında güvende olduklarını söylemek imkansızdır. John vergilerini ödemeyenlerin topraklarına el koymakla kalmamış onların hapse atılacağını da deklare ettirmiştir. Bu bağlamda sadece malî disiplin değil siyasî disiplin de bu yolla sağlanmaya çalışılmıştır. Moulton'lu Thomas borçlarını ödeyememesi nedeniyle önce topraklarını kaybetmiş ardından da hapse atılmıştır (Hardy, 1835, 85b). Moulton'lu Thomas da Magna Carta mühürlenirken kralın karşısında yer almıştır.

John, daha önce kontlukları teslim ettiği (Harris, 1964, s. 537) *shire*¹ (kontluk-ilçe) yöneticileri olan *sheriff*²lerden (ilçe yöneticileri) de rüşvet almıştır. Zira 1208 yılında John'un *sheriff*lerinden biri, görevdeyken aldığı haraçlarla ilgili soruşturmadan kurtulmak için krala 1.000 mark para teklif

¹ Bir çeşit bölgesel valilik olan kontlukların idari birimleri.

² İngilizce konuşulan ülkelerde 900 yıldan beri varlığını sürdüren önemli bir kurum olan sheriff'lik kurumu İngiliz shire'larının yargı, aşayis ve dinî faaliyetlerinin yürütülmesinden sorumlu makamdır (Yavaş, 2022, s.3).

etmiştir. Ayrıca John *shire* adı verilen birimlerin halkının kraliyet görevlileri olan *sheriff*lerden kurtulmak için yapmış oldukları ödeme tekliflerini de kabul etmiştir. Bu şekilde *sheriff*lerden alınan ödemelerden 3.500 sterlin gelir elde etmiştir (Painter, 1949). Bu ödemelerin kasabalılar için önemi kendi belediyelerinde kendilerinin söz sahibi olmalarıydı. *Commune status* adı verilen bu yönetim biçimi Magna Carta'da da onaylanmıştır (Ceylanbaş, 2023).

Orman Gelirleri

Kuzey baronlarının John'a olan kızgınlıklarının altında yatan sebep ormanlar için John'un talep ettikleridir. John, 1207'de Yorkshire'dan 1.300 sterlin ve 1212'de 1.250 sterlin gelir sağlamıştır. İngiliz ormanları ayrı bir yönetim anlayışıyla kraliyetin tahakkümü altındadır. Ormanlar ziyafetler için geyik eti, kraliyet konutları için yakacak odun veya onarımlar için kereste sağlayan değerli kaynaklardır. John'un ormancuları, ormandaki domuzları avlama izinleri, diğer çiftlik hayvanları için otlaklar, orman arazilerinin tarıma açılması veya ruhsatlandırılması ve diğer ayrıcalıklar için de ödeme toplamıştır. 1204'te Essex'de ormanlar için krala Essex'liler tarafından 500 mark ödenmiştir. Cornwall'da ise ormanlar için 2.200 mark ödenmiştir. Devonshire halkı 5.000 mark ödeyerek ormanlardan faydalanmıştır. 1208'de baş ormancı Hugh de Neville, altı buçuk yıllık bir dönemi kapsayan 15.000 sterlinlik geliri bize bildirmektedir (Painter, 1949).

On üçte Bir Vergisi ve Carucage Vergisi

İngiltere'de ilk genel vergi denemesi III. Haçlı Seferi sırasında toplanan ve Kudüs'ü Selahaddin'den geri almak için konulan *Saladin Tithe* (*Selahadin Ondalığı*) isimli vergidir. Bu vergi sayesinde Hristiyanlardan 70.000 sterlin vergi toplanmıştır. John da bozuk malîyeyi düzeltmek için İngiltere'de genel bir vergilendirme yolunu tercih etmek durumunda kalmıştır. 1200 yılında *tallage*'a benzer bir tür arazi vergisi olan *carucage* vergisi bu nedenle John tarafından herkesten talep edilmiştir. Ancak istediği miktarı toplayamayan John bunun yerine tüm taşınabilir mallara yüzdelik bir vergi dilimi koydurmuş yalnızca baronlar ve piskoposlar tarafından ödenmesini emretmiştir. Taşınabilir mallar üzerine koyulan bu vergiden 7.000 sterlin gelir elde ettiği tahmin edilmektedir. John, bununla da yetinmemiş tüm mallar üzerinde *on üçte bir* vergisi uygulamış (her 1 markın 1 şilini vergiye denk gelmektedir) olağan vergilerden kat be kat fazla gelir elde etmiştir. Bu vergiyle yaklaşık olarak 60.000 sterlin vergi geliri sağlanmıştır (Stubbs, 1963, s. 278). *On üçte bir* vergisi *aid* ve *scutage* gibi olağan üstü durumlar için değil İngiltere'deki herkesin mülkleri üzerinden toplanmıştır. Bireysel mülk sahipleri kendilerine gönderilen yargıçlara doğru beyanda bulunacağına dair yemin etmişlerdir. Bu vergiyi önemli kılan durum ise yirmi dört barona danışılarak konsey kararı ile alınmış olmasıdır. Ancak her ne kadar baronların kararıyla toplansa da büyük bir muhalefete sebep olan bu vergi bir daha John tarafından alınamamıştır. Ancak daha sonraki sübvansiyonlar için İngiltere'de parlamentoya emsal teşkil etmiştir (Turner, 2011).

On beşte Bir Vergisi

John döneminde feodal olmayan vergilerden önemli olan bir diğeri de ithalat ve ihracat vergisidir. 1202 yılında John ithal ve ihraç mallar üzerinde *on beşte bir* oranında bir gümrük vergisi koymuştur. John yarı ulusal gümrük vergisi niteliğinde olan bu vergiden oldukça yüksek meblağlar elde etmiştir. Ayrıca bu yeni vergiler John'un para arayışında yelpazeyi ne kadar genişlettiğine dair bize bilgi vermektedir (Turner, 2011).

Tablo 1. Kraliyete Ait Olağan ve Olağan Dışı Vergiler (Ağdemir, 2022, s.5)

Olağan Vergiler	Olağan Dışı Vergiler
Para Cezaları	Scutage
Feodal Ayrıcalıklar (Relief, Marriage, Wardship, Escheat)	Carrucage
Orman Gelirleri	Tallage
Çiftlik Gelirleri	Yarı Ulusal Gümrük Vergisi
Kraliyet Ayrıcalıkları	Dona

Kilise Vergileri

SONUÇ

XII. yüzyılın ortalarından (1150) ile XIII. yüzyılın ilk çeyreğine (1216) kadar Avrupa'nın baskın güçlerinden olan Angevinler II. Henry, I. Richard dönemlerinde (1154-1189) malî disiplini zor da olsa korumayı başarmıştı. Zira Fransa'yla savaşlar, Richard'ın Haçlı Seferi'ne katılması, sefer dönüşü esir düşmesi ve fidye ödemek zorunda kalması bu dönemde ekonomi üzerinde olumsuz etki yaratan en önemli meselelerdir. Bir takım tarihçilerin Richard'ı da hedef göstermesi ve Magna Carta'ya giden sürecin ekonomik faturasını ona çıkarması kısmen doğru olsa da bizce asıl disiplinsizlik ve toprakların kaybıyla birlikte büyük gelir kaybı John döneminde yaşanmıştır. John'un saltanatıyla birlikte (1199-1216) Angevinler önceleri problem yaşamasa da giderek artan enflasyon, Fransa Kralı ile Philip ile mücadeleler, Normandiya'nın savunulması, İrlanda seferi gibi etmenler nedeniyle oldukça zor duruma düşmüşlerdir. Üstelik John hem ekonomik olarak hem de siyasî olarak atalarından devraldığı mirası ilerletmek şöyle dursun korumayı dahi becerememiştir. Normandiya'nın elden çıkması, baronların vergilerden dolayı isyan etmesi, İngiltere'de iç savaş yaşanması hep bu nedenledir. John, devlet yönetiminde de babası II. Henry'nin danışmanlarını bir bir yanından uzaklaştırmış uzun vadede iyi bir siyasetçi olmadığını da bize kanıtlamıştır.

Yurtsuz John babası II. Henry'den devraldığı Angevin mirasını koruyamamış onun döneminde İngiltere hem siyasî hem malî kriz yaşamıştır. Bu malî krize John'un lükse ve şatafata ola düşkünlüğü de etki etmiştir. Ayrıca artan gümüş, ihracatın ithalatı karşılayamaması da yukarıda izah ettiklerimiz ek olarak söylenebilir. Bugün neredeyse dünyanın her yerinde bilinen Magna Carta Kral John'un kişiliğine, yaratmış olduğu siyasî ve malî krizlere bir tepki olarak doğmuştur.

John büyük miktarlarda vergi toplamasına rağmen kıta Avrupa'sında kaybettiği topraklarını geri alamamıştır. İngiltere'ye döndüğünde büyük bir muhalefetle karşılaşmasının ana nedenlerinden biri budur. Ayrıca John bütün parasını kıtadaki toprakları geri kazanmak için harcamış İngiltere'ye oldukça fakir bir kral olarak geri dönmüştür. John'un malî durumunun farkında olan baronlar bu nedenle hiç vakit kaybetmeden harekete geçmiştir. Bu denklemde John önce baronlarla uzlaşma yolunu tercih etmiş ancak başarılı olamamıştır. Hazineyi tekrar doldurma girişimleri de fayda etmeyince hayatının sonlarına doğru askerlerine ödeme yapmak için değerli tabaklarını eritmek zorunda kalan bir kral durumuna düşmüştür. 1215 yılında baronlarına diz çökmüş ve Magna Carta'da onların taleplerini kabul etmek durumunda kalmıştır.

John'un saltanatıyla birlikte yaşanan enflasyon oldukça yüksektir. Öyle ki II. Henry döneminde şövalyelere ödenen meblağlar iki hatta üç katına çıkmıştır. Yaşanan ekonomik sıkıntılar feodal unsurlara ekstra vergi olarak yansıtılmıştır. Olağan dışı vergiler olarak adlandırdığımız bu vergiler nedeniyle John siyasî olarak da pozisyonunu korumakta zorlanmıştır. Burada olağanüstü şartların ve o şartların getirdiği koşulların John'u ekstra vergilendirmeye mecbur bıraktığını söylesek de olağanışılık bizatihi John'un yarattığı bir durumdur. Poitou seferi için yardım istediği ve para topladığı baronlardan istediği cevabı alamadığında oldukça sert tedbirlere başvurması olağan dışılığın kendisidir. Baronlardan talep ettiği vergileri iki, üç katına kadar keyfi olarak çıkarmıştır. Şantaj ve tehdit ile vergi toplama yolunu tercih etmiştir. II. Henry ve I. Richard dönemlerinde de vergi artışları ve baskılar meydana gelmişse de siyasî ve ekonomik dengeler John döneminde olduğu kadar bozulmamıştır.

Diyebiliriz ki John baronları baskılamak ve vergileri yeniden değerlendirmek gibi konularda seleflerinden ayrılmıştır. Scutage vergisi daha önce olağanüstü durumlarda istisnai olarak alınırken John saltanatında sürekli hale getirilmiştir. On üçte bir vergisi ile tüm İngiliz ulusu vergilendirilmiştir. Onbeşte bir vergisi ile taşınabilir taşınamaz tüm mallar vergilendirilmiştir. Bu durumların John'un kişiliği ve siyaseti ile birleşmesi Magna Carta'da kralın yetkilerinin sınırlandırılmasına İngiltere'de yeni bir dönemin başlamasına neden olmuştur.

KAYNAKLAR

- Ağdemir, Z. (2022). 1215 Magna Carta'dan 1381 köylü isyanına İngiltere'de vergiler ve vergileme yetkisi. *Akdeniz İİBF Dergisi* 22(1), 1-12.
- Baldwin, J. W. (1986). *The government of Philip Augustus*. California University Press.
- Barrat, N. (1996). The revenue of King John. *English Historical Review*, 111. 835- 855.
- Ceylanbaş, F. (2023). *Kral John dönemi İngiltere'de feodalite ve Magna Carta'ya giden yol (1199-1216)* [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. Manisa Celal Bayar Üniversitesi.
- Chaplais, P. (ed.) (1964). *Diplomatic documents*. 1, 1101-1272, HMSO.
- Church, S. (2015). *King John and road to Magna Carta*. Macmillan Press.
- Douie, D. L. ve Farmer, H. (1961-1962). *The life of St Hugh of Lincoln*. 2 vols, Thomas Nelson Press.
- Gerald of Wales. Brewer, Dimock, J. F., J. S., Warner, G. F. (eds) (1861-1891). *Giraldi cambrensis opera*. 8 vols, Roll Series.
- Gillingham, J. (1978). *Richard the lionheart*. Weindenfeld & Nicolson.
- Hall, G. D. G. (1965). *Tractatus de legibus et Consuetudinibus regni Anglie qui Glanvilla vocatur*. Thomas Nelson Press.
- Hardy, T. D. (ed.) (1835) *Rotuli Litterarum Patentium 1201-1206*. Record Commission.
- Harris, B. E. (1964). King John and the sheriffs farms. *English Historical Review*, (79), 532-542.
- Harvey, P. D. A. (2001). The English Inflation of 1180-1220. *Past & Present* (171), 3-29
- Holt, J. G. (1961). *The northerness, A study in the reign of King John*. Oxford University Press.
- Holt, J. G. (1992). *Magna Carta*. Cambridge Press.
- Jenkins, S. (2020). *İngiltere'nin kısa tarihi* (Çev. Uygur Kocabaşoğlu), İletişim Yayınları.
- Johnson, C. (1959). *Dialogus de scaccario*. Oxford Medieval Text.
- Karaimamoğlu, T. (2022). Norman Fethi'nden Magna Carta'ya: İngiltere'de kralların ölümlerinin siyasi sonuçları. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(3). 113-124.
- Keefe, T. K. (1983). *Feudal assesments and the political community under Henry II and his sons*. California University Press.
- Mitchell, S. K. (1914). *Studies in taxation under John and Henry III*. Yale University Press.
- Matthew Paris. *Historia Anglorum*. Royal MS 14, C VII, f 9r.
- Morris, M. (2015). *King John treachery, and tyranny in medieval England: The road to Magna Carta*. Pegasus Book.
- Painter, S. (1949). *The reign of King John*. John Hopkins University Press.
- Poole, A. L. (1946). *The obligations of society in the 12th and 13th centuries*. Oxford University Press.
- Prestwich, J. O. (1954). War and finance in the Anglo-Norman realm. *Trancastions of the Royal Historical Society* 5(4), 19-44.
- Southern, R. W. (1970). *England's first entry into Europe in Southern Medieval Humanism and Other Studies*. Harper & Row.
- Stenton, D. M. (ed.) (1933-1964). *Great roll of teh pipe, 1-17 John*. Pipe Roll Society.
- Stubbs, W. (ed.) (1913). *Select chartes and other illustrations of English constitutional history*. Clarendon Press.
- Turner, R. V. (2011). *King John, England's evil kings*. The History Press.

- William of Newburgh, Howlett, R. (1885-1890). *Historia rerum Anglicarum of William Newburgh in chronicles, Stephen, Henry II and Richard I*, 4 vols, Roll Series.
- Yavaş, H. (2022). Orta çağ İngiltere'sinde şeriflik kurumunun gelişimine dair mukayeseli bir değerlendirme. *BAYTAM* 9(1). 2-18.

Extended Abstract

The Angevins were one of the most significant powers in Europe between the twelfth century and the first quarter of the thirteenth century (1154-1216). This study examines the economic conditions during this period, with a particular focus on the inflationary environment that marked King John's reign and its origins and effects. The analysis begins with the economic frameworks established under Henry II and Richard I, which serve as a foundation for the subsequent detailed discussion of King John's reign. The study also explores King John's desperate measures to secure his inheritance and their broader implications for England's economic and political trajectory. Henry II's reign was pivotal for consolidating the crown's power and eliminating opposition to the monarchy. His reign ensured both political and economic stability for the Angevin Empire. Henry's efforts were directed at leaving behind a well-structured empire for his sons-Henry the Younger, Richard, and Geoffrey. However, John, the youngest son, was notably excluded from the treaty Henry II signed with the King of France, earning him the nickname "Lackland." Despite this, John eventually inherited the extensive Angevin Empire that Henry II had painstakingly built. Yet, John's reign demonstrated a policy approach that seemingly justified his father's epithet for him. While Henry II and his successors worked to strengthen the monarchy, John struggled to sustain these efforts. The inflation during John's reign had severe economic consequences, with prices tripling in some cases. For instance, the price of wheat in 1207 was double what it had been in 1200. In response to escalating financial pressures and in the lead-up to the Magna Carta, John resorted to extreme measures to stabilize prices and improve economic conditions. These measures included imposing harsh taxes on the barons, the wealthiest members of the kingdom, often employing coercive tactics, including bribery. Such policies not only destabilized relations with feudal groups but also significantly influenced the formation of the Magna Carta. The high taxes imposed under John's rule became a central issue in his disputes with the barons, ultimately contributing to the drafting of the Magna Carta. The study highlights that the economic measures implemented by John, alongside his broader governance strategies, shaped his reputation as a tyrant. His reign marked a pivotal moment in English history, characterized by a monarchy under strain, a kingdom fragmented by internal disputes, and financial policies that alienated critical stakeholders. Despite his attempts to maintain control, John died impoverished and in the midst of civil war, a far cry from the strong monarchy envisioned by Henry II. His failures not only weakened the Angevin lineage but also set the stage for a monarchy that shared authority with local elements, marking a departure from the centralized control that had defined the earlier Angevin rulers. This study draws upon an array of primary sources and archival documents, including the Pipe Roll, Misae Roll, and Hundred Roll, to examine the financial conditions of the period. However, medieval financial records are notoriously incomplete. The earliest surviving French royal accounts date from 1202-1203, while records for England, despite a continuous series of pipe rolls from Henry II's early reign, also exhibit significant gaps. Not all royal revenues passed through the treasury, and many receipts and expenditures left no trace in the pipe rolls. For example, John's chief forester maintained his own treasury at Marlborough Castle and often transferred funds directly to the central treasury, bypassing the traditional records. Additionally, the *Rotuli de Oblatis et Finibus* -rolls documenting offers of favors made to the chancery and usually paid directly to the treasury- exist only from 1199 onwards. Surviving Norman pipe rolls are sparse, with only a partial roll from John's reign in 1203, and no financial records exist for the southwestern Angevin lands. These gaps in financial documentation present challenges for researchers and have fueled scholarly debates regarding the financial balance of power between the Angevins and their rivals, the Capetians. While some scholars argue that financial conditions favored the Capetians, others contend the opposite. The paucity of sources is a notable limitation of this study. Nevertheless, this research contributes valuable insights into the financial conditions of the Angevin period and addresses aspects of King John's reign that have not been extensively explored. The study provides a nuanced analysis of the economic challenges faced by the Angevins, particularly during King John's reign, and sheds light on their long-term implications. It argues that the financial difficulties of John's era played a crucial role in shaping modern England. The Magna Carta, widely regarded as a cornerstone of constitutional governance, was fundamentally a response to the financial and economic turmoil of the time. This document not only symbolized the barons' resistance to John's fiscal policies but also marked a turning point in the relationship between the monarchy and its subjects. By examining John's economic policies and their repercussions, the study illustrates how his reign contributed to the evolution of English governance and identity. John's failures as a ruler, including his inability to safeguard the Angevin lineage and his oppressive fiscal policies, inadvertently laid the groundwork for significant political and social transformations. These

developments, catalyzed by the Magna Carta, had a profound impact on the formation of modern England, influencing concepts of governance, accountability, and the balance of power between the monarchy and its subjects. The findings of this study underscore the importance of examining historical economic conditions to understand their broader implications for governance and society. By analyzing the intersection of fiscal policy, political power, and social resistance during John's reign, the research provides a comprehensive account of the challenges faced by the Angevin monarchy and their enduring legacy. Furthermore, it highlights the critical role of economic conditions in shaping historical events and emphasizes the need for a balanced and nuanced interpretation of historical records. This study contributes to the literature by addressing underexplored aspects of King John's reign and providing a detailed analysis of the economic conditions that defined the Angevin period. It offers a fresh perspective on the intersection of economic policy, governance, and societal change, demonstrating how the events of this era influenced the trajectory of English history. Despite the limitations posed by incomplete archival records, the research offers valuable insights into the financial and political dynamics of the period, making a significant contribution to the understanding of medieval England and its enduring impact on modern governance.

“Ben John, Tanrı'nın lütfuyla İngiltere kralı, İrlanda lordu, Normandiya ve Akitanya dükü, Anjou kontu, ciddi bir hastalık tarafından engellendim... vasiyetnâmemin tahkim ve idaresini taahhüt ederim...”

¹ Matthew Paris, *Historia Anglorum*, Royal MS 14, C VII, f 9r.